

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВЗАЄМОЗАМІННІСТЬ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ І ТЕХНІЧНІ ВИМІРЮВАННЯ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	J8 Автомобільний транспорт
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Автомобільний транспорт»
Курс, семестр	2 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4,0, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., лабораторних – 24 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова (-и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Інженерно-технологічний, кафедра агроінженерії та автомобільного транспорту
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Олександр Горбенко , – к.т.н., доцент Контакти: ауд. 343, навчальний корпус № 3 E-mail: oleksandr.gorbenko@pdau.edu.ua Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/gorbenko-oleksandr-viktorovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	ОК «Матеріалознавство і технології конструкційних матеріалів»
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. <i>Фахові:</i> ФК 3. Здатність проведення вимірювального експерименту і обробки його результатів. <i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері автомобільного транспорту або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів технічних наук, економіки та управління і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Програмні результати навчання / Результати навчання	ПРН 1. Мати концептуальні наукові та практичні знання, необхідні для розв'язання спеціалізованих складних задач автомобільного транспорту, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття. ПРН 7. Аналізувати інформацію, отриману в результаті досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності. ПРН 10. Планувати та здійснювати вимірювальні експерименти з використанням відповідного обладнання, аналізувати їх результати.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

- комунікативні навички: письмове, вербальне й невербальне спілкування;
- керування часом: вміння справлятися із завданнями вчасно.
- гнучкість і адаптивність: гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; вміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.
- лідерські якості: вміння спокійно працювати; вміння ухвалювати рішення; вміння встановлювати мету, планувати.
- особисті якості: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, взаємоповага.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у здобувачів вищої освіти знань про теоретичні засади та практичні методи забезпечення взаємозамінності, стандартизації й точності деталей та вузлів автомобільної техніки; оволодіння сучасними методами вимірювань, контролю та оцінювання якості в умовах експлуатації, технічного обслуговування й ремонту транспортних засобів; набуття навичок розрахунку та вибору допусків і посадок відповідно до міжнародних та національних стандартів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Основи взаємозамінності. Основні терміни та визначення.
- Тема 2. Метрологія, технічні вимірювання та забезпечення точності обробки деталей
- Тема 3. Взаємозамінність гладких циліндричних з'єднань.
- Тема 4. Теоретичні основи розрахунку і вибору посадок.
- Тема 5. Допуски і посадки вальниць кочення. Селективне складання.
- Тема 6. Взаємозамінність гладких конічних з'єднань. Взаємозамінність нарізних з'єднань.
- Тема 7. Взаємозамінність шпонкових і шліцьових з'єднань. Взаємозамінність зубчастих і черв'ячних передач.
- Тема 8. Розрахунок розмірних ланцюгів.
- Тема 9. Основи стандартизації.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

- Словесні методи: лекції; розповідь-пояснення; інструктаж.
- Наочні методи: демонстрування;
- Практичні методи: лабораторні роботи, робота з навчально-методичною літературою.
- Методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду.
- Методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: роз'яснення мети навчальної дисципліни.
- Мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо виконання термінів та перескладання здобувачі вищої освіти мають дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених освітнім компонентом; роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (70% від максимально можливої кількості балів за вид діяльності); перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу деканату;

- щодо академічної доброчесності у процесі навчання здобувачі мають дотримуватися засад академічної доброчесності та загальноприйнятих норм етичної поведінки, котрі регулюються Кодексом академічної доброчесності; виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем; співпраця здобувача вищої освіти з іншими учасниками освітнього процесу має базуватися

	на принципах поваги, партнерства, взаємодопомоги, відповідальності, соціальної справедливості, дотримання ділового етикету;
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	відвідування занять є важливою складовою навчання і є обов'язковим елементом;
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	у здобувачів вищої освіти є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності на основі наявних укладених угод (договорів) між Університетом і закладом-партнером та / або індивідуальних запрошень; організаційні моменти такого навчання регламентуються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті; на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті; набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (із документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо; особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету;
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	при виникненні ситуацій, при яких потрібно визначити об'єктивність оцінювання, за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету створюється комісія в складі трьох осіб для проведення екзамену, до якої можуть входити: завідувач кафедри, члени групи забезпечення освітньої програми, науково-педагогічні працівники відповідної кафедри, представники деканату, студентського Сенату та студентської первинної профспілкової організації; у разі незгоди здобувача із оцінкою, не пізніше ніж на наступний робочий день після оголошення результатів, він має право подати апеляційну заяву на ім'я ректора

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Келемеш А. О., Горбенко О. В., Біловод О. І. Основи взаємозамінності та стандартизації : навч. посіб. Полтава : ПП «Астрая», 2025. 221 с.
2. Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання : підручник / за ред. І.С. Сірого. Київ : Аграрна освіта, 2009. 353 с.
3. Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання : підр. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Іванова Г.О., Шебаніна В.С. 2-е вид., перероб. і доповн. Київ : Видавництво „Аграрна освіта”. 2010. 577 с.
4. Когут М.С., Лебідь Н.М., Білоус О.В., Кравець І.С. Основи взаємозамінності, стандартизації, сертифікації, акредитації та технічні вимірювання. Львів : Світ, 2010. 528 с.

Допоміжні

1. Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання. Практикум : підруч. / за ред. Г. О. Іванова і В. С. Шебаніна. Миколаїв : МНАУ, 2016. 428 с.
2. ДСТУ 2500-94 Основні норми взаємозамінності. Єдина система допусків та посадок. Терміни та визначення. Позначення і загальні норми.
3. ДСТУ 3021-95 Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення.
4. ДСТУ 1.0-93 Державна система стандартизації України. Основні положення.
5. Саранча Г. А., Якимчук Г. К. Метрологія, стандартизація та управління якістю: підручник. Київ : Основа, 2004. 376 с.
6. Цюцюра В. Д., Цюцюра С. В. Метрологія та основи вимірювань: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 180 с.

7. Горбенко О.В., Падалка В.В., Харак Р.М. RATIONALE FOR THE TECHNOLOGICAL PROCESS OF RESTORATION OF WORKING SURFACES OF JOININGS OF ROLLING BEARINGS. *Техніка, енергетика, транспорт АПК, Вінницький національний аграрний університет*, Випуск 3(126). 2024. С.7-11. DOI: 10.37128/2520-6168-2024-3-1

8. Горбенко О. В., Лазоренко А. І. Робочий зошит з дисципліни: «Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання» для здобувачів вищої освіти інженерно-технологічного факультету. Полтава, РВВ ПДАУ. 2025. 28 с.

9. Kanivets O. V., Kanivets I. M., Gorda T. M., Gorbenko O. V., Kelemesh A. O. Using a mobile application to teach students to measure with a micrometer during remote laboratory work. *Joint Proceedings of the 10th Workshop on Cloud Technologies in Education, and 5th International Workshop on Augmented Reality in Education (CTE+AREdu 2022)*. Kryvyi Rih, Ukraine, pp.87–107, 2023. <https://ceur-ws.org/Vol-3364/paper08.pdf>.

Інформаційні ресурси

1. Будстандарт. Онлайн. https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=55979

2. ДНАОП. Законодавча база. https://dnaop.com/html/43907/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_1.3-93

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту, протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Додаток до силабусу
СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання ЗВО			Разом
	виконання лаборатор. робіт	виконання завдань самостійної роботи		
		розв'язання задачі	тести	
Тема 1. Основи взаємозамінності. Основні терміни та визначення.			2	2
Тема 2. Метрологія, технічні вимірювання та забезпечення точності обробки деталей	35		2	37
Тема 3. Взаємозамінність гладких циліндричних з'єднань.		3		3
Тема 4. Теоретичні основи розрахунку і вибору посадок			2	2
Тема 5. Допуски і посадки вальниць кочення. Селективне складання.	5	3		8
Тема 6. Взаємозамінність гладких конічних з'єднань. Взаємозамінність нарізних з'єднань.	10		2	12
Тема 7. Взаємозамінність шпонкових і шліцьових з'єднань. Взаємозамінність зубчастих і черв'ячних передач.	5		2	7
Тема 8. Розрахунок розмірних ланцюгів.			2	2
Тема 9. Основи стандартизації.	5		2	7
Екзамен				20
Разом	60	6	14	20
				100

Шкала та критерії оцінювання виконання лабораторних робіт

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти проявив ініціативний підхід до вирішення варіанту завдання, провів дослідження та всі необхідні розрахунки, навів всі відповідні графічні матеріали, зробив висновки, сформулював пропозиції та в повній мірі демонструє вміння планувати, здійснювати, аналізувати, систематизувати й використовувати результати вимірювань параметрів деталей машин.
4	здобувач вищої освіти провів дослідження та всі необхідні розрахунки, навів всі відповідні графічні матеріали, зробив висновки без необхідного їх обґрунтування та не в повній мірі, але змістовно демонструє вміння планувати, здійснювати, аналізувати, систематизувати й використовувати результати вимірювань параметрів деталей машин.
3	здобувач вищої освіти провів дослідження та всі необхідні розрахунки, навів всі відповідні графічні матеріали, зробив висновки без необхідного їх обґрунтування та частково демонструє вміння планувати, здійснювати, аналізувати, систематизувати й використовувати результати вимірювань параметрів деталей машин.
2	здобувач вищої освіти провів дослідження, але допустив помилки у оформленні, навів не всі графічні матеріали, зробив висновки без необхідного їх обґрунтування та частково демонструє вміння планувати, здійснювати, аналізувати, систематизувати й використовувати результати вимірювань параметрів деталей

	машин.
1	здобувач вищої освіти провів неповне дослідження, допустив значні помилки у оформленні, навів не всі графічні матеріали, зробив невірні висновки без необхідного їх обґрунтування та слабо демонструє вміння планувати, здійснювати, аналізувати, систематизувати й використовувати результати вимірювань параметрів деталей машин.
0	здобувач вищої освіти не провів дослідження, не представив оформлення завдань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

виконання завдань самостійної роботи (теми 3, 5)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-1	<i>Наявність логічної послідовності викладу матеріалу відповідає вимогам:</i> визначено граничні відхилення розміру і якості за даним полем допуску, допуск посадки, граничні розміри, граничні зазори або натяги в з'єднанні, вид з'єднання; оформлено робочі кресленики деталей
0	здобувач вищої освіти не відповів на всі поставлені запитання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

виконання тестових завдань (самостійна робота)

тест містить 28 питань, правильна відповідь на одне питання оцінюється в 0,5 балів.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Для 1 та 2 питання	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	питання не розкрито, що свідчить про низьку здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.
	2	питання не розкрито, але представлені загальні теоретичні положення, що свідчить про певну здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.
	3	питання розкрито частково, що свідчить про певну здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.
	4	питання розкрито не повністю, що свідчить про здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.
	5	питання розкрито повністю, що свідчить про здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.
Для виконання практичної задачі	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2	Практична задача не розв'язана, але представлена загальна послідовність вирішення задачі, що свідчить про здатність до практичного застосування отриманих знань для аналізу об'єктів автомобільного транспорту та здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі

4	Практична задача розв'язана частково, що свідчить про здатність до практичного застосування отриманих знань для аналізу об'єктів автомобільного транспорту та здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі
6	Практична задача розв'язана не повністю, що свідчить про здатність до практичного застосування отриманих знань для аналізу об'єктів автомобільного транспорту та здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі
8	Практична задача розв'язана повністю, але з незначними помилками, що свідчить про здатність до практичного застосування отриманих знань для аналізу об'єктів автомобільного транспорту та здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі
10	Практична задача розв'язана повністю, що свідчить про здатність до практичного застосування отриманих знань для аналізу об'єктів автомобільного транспорту та здатність розв'язувати спеціалізовані складні задачі в автомобільній галузі